

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ**

**STUDY OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FEATURES
OF DISTANCE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES
IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF GREAT BRITAIN**

Василенко І.О.,

orcid.org/0000-0003-0170-5144

старший викладач кафедри іноземних мов

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Малінко О.Г.,

orcid.org/0000-0002-3700-9493

старший викладач кафедри іноземних мов

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

У статті проаналізований психологічний аспект дистанційного навчання іноземних мов, вплив змісту навчання та дидактичних прийомів на подальший розвиток споживачів знань, активізацію їхньої навчально-пізнавальної діяльності, цілісність та ефективність процесу пізнання. Розглянутий успішний досвід функціонування дистанційного навчання у вищих навчальних закладах Великої Британії, який базується на філософському вченні про єдність об'єктивного та суб'єктивного, коли відображення об'єктивно існуючих знань у людини здійснюється на основі індивідуальних, суб'єктивних психологічних особливостей та досвіду особистості. Особливу увагу приділяється вивченню психологічних особливостей мотивації студентів щодо такої форми навчання, оскільки дистанційна освіта в цілому відрізняється психологічною своєрідністю взаємодії учасників комунікації, що може суттєво ускладнювати навчальний процес.

Аналіз літератури з проблеми дослідження свідчить, що результативність навчання іноземних мов в системі дистанційної освіти багато в чому залежить від самих споживачів, їхнього вміння самостійно працювати з інформацією. Так, відсутність безпосереднього особистісного спілкування між викладачем та студентом вимагає від студента вміння навчатись самостійно, без постійного контролю з боку викладача, тобто відчувати достатню мотивацію для вчасного виконання завдань, що, на жаль, відбувається не завжди. В нових умовах трансформується роль викладача, оскільки він поступово втрачає функцію основного джерела інформації, а скоріше спрямовує та консультує самостійну роботу студентів, враховуючи психолого-педагогічні умови, притаманні дистанційному навчанню, оскільки самостійне опрацювання інформації є основним елементом навчальної діяльності. При цьому дистанційний формат навчання також стимулює студентів більш активно долучатись до навчального процесу, оскільки вони отримують доступ до величезного обсягу матеріалу, який майже неможливо забезпечити в умовах традиційного навчального процесу. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології забезпечують сприятливі умови для соціалізації студентів, подолання відчуття ізольованості, надають можливість брати участь у навчальній співпраці. Саме ці технології найактивніше використовуються в дистанційному навчанні професійного іншомовного спілкування Великої Британії.

Ключові слова: дистанційна освіта, психологічний аналіз, особистісно-орієнтований підхід, психолого-педагогічний чинник, навчально-пізнавальна мотивація.

The article analyses the psychological aspect of distance learning of foreign languages, the influence of the content of learning and didactic techniques on the further development of knowledge consumers, the activation of their educational and cognitive activities, the integrity and effectiveness of a learning process. The successful experience of a distance learning functioning in higher educational institutions of Great Britain is considered, which is based on the philosophical doctrine of the unity of objective and subjective, when the reflection of objectively existing knowledge of a person is carried out on the basis of individual, subjective psychological characteristics and personal experience. Special attention is paid to the study of the psychological features of students' motivation regarding this form of education, since a distance learning on the whole differs in the psychological nature of interaction of participants in communication, which can significantly complicate the educational process.

The analysis of literature on the research problem shows that the effectiveness of foreign languages learning in the distance education system largely depends on the consumers themselves, their ability to independently work with information. Thus, the lack of direct personal communication between a teacher and a student requires the student to be able to learn independently, without constant supervision from the teacher, that is, to feel sufficient motivation to complete tasks on time, which, unfortunately, does not always happen. In the new conditions, the role of a teacher is transformed, since they gradually lose the function of the main source of information, and rather direct and advise the independent work of students, taking into account the psychological and pedagogical conditions inherent in a distance learning, since independent processing of information is the main element of educational activity. At the same time, the distance learning format also encourages students to participate more actively in the educational process, as they get access to a huge amount of information that is almost impossible to provide in the conditions of a traditional educational process. Modern

information and communication technologies provide favorable conditions for the socialization of students, overcoming the feeling of isolation, and provide an opportunity to participate in educational cooperation. It is these technologies that are most actively used in a distance learning of professional foreign language communication in Great Britain.

Key words: distance education, psychological analysis, person-oriented approach, psychological and pedagogical factor, educational and cognitive motivation.

Постановка проблеми. Сучасні інформаційні технології створюють унікальне інтегроване інформаційно-освітнє середовище для вивчення іноземних мов завдяки використанню потужних інформаційних ресурсів мережі. Під час організації дистанційного навчання іноземних мов важливо прийняти до уваги технологічні особливості дистанційної освіти, зміст навчального плану та програм курсу, форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів (індивідуальна, групова), засоби навчання (прямий та зворотний зв'язок між студентом та викладачем), особистісно-орієнтований підхід. Зазначені параметри об'єктивно дозволяють створити демократичне освітнє середовище, результативність якого в значній мірі зумовлюється змістом навчання. Проте успішне впровадження інформаційних технологій в процес дистанційного навчання іноземних мов зумовлює необхідність врахування психолого-педагогічних закономірностей. Різні галузі психології досліджують загальні закономірності та вікові особливості психологічних процесів тих, хто навчається; визначають умови для створення позитивної мотивації для навчання; з'ясовують чинники ефективного впливу на навчальну діяльність; аналізують проблеми спілкування студентів з викладачами. Проте, незважаючи на широке коло навчальних процесів, які підпадають під психологічні дослідження, відчувається недостатність аналізу саме психологічного аспекту дистанційного навчання, зокрема, іноземних мов, враховуючи, що методологічною основою навчально-пізнавальної діяльності є філософське вчення про єдність свідомості та діяльності, об'єктивного та суб'єктивного, що відображення об'єктивно існуючих знань у людини здійснюється на основі індивідуальних, суб'єктивних психологічних особливостей та досвіду особистості. Поглиблений психологічний аналіз дистанційного навчального процесу потрібен для того, щоб в достатній мірі оцінити ступінь впливу змісту навчання та дидактичних прийомів на подальший розвиток споживачів знань, активізацію їхньої навчально-пізнавальної діяльності, цілісність та ефективність процесу пізнання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах сучасного інформаційного суспільства на перший план ставляться цілі інтелектуального розвитку особистості, формування критичного та

творчого мислення, оволодіння способами пізнавальної діяльності, вміння приймати рішення. Тому у системі дистанційної освіти застосовують особистісно-орієнтований підхід та конструктивізм. Слід зазначити, що особистісно-орієнтований підхід та конструктивізм відображають основні ідеї та принципи гуманістичної педагогіки, у витоках якої стояли Дж. Дьюї, М. Леппер, Ж. Піаже, Л. Виготський, К. Роджерс та інші. Такий підхід передбачає, що в центрі навчального процесу знаходиться пізнавальна діяльність студентів, їхня особистість, здібності, особливості розвитку. Зазначимо, що структура навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається дистанційно, значною мірою обумовлюється специфікою такого способу навчання. Її ефективність в психологічному плані визначається рівнем сформованості самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. А пізнання, як відомо, органічно пов'язане з такими психічними процесами особистості як відчуття, сприйняття, увага, спостережливість, пам'ять, мислення, уява, емоційно-вольова сфера, рівень сформованості яких безпосередньо впливає на ефективність навчання.

Аналіз вивченої літератури свідчить про те, що в навчальних закладах Великої Британії особлива увага приділяється формуванню позитивних емоцій студентів під час навчання при розробці навчально-методичних матеріалів для дистанційного навчання іноземних мов, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу. [4] Адже відчуття успіху значно підвищує вмотивованість, є провідним елементом навчальної діяльності. Високий рівень мотивації при вивченні іноземної мови в дистанційному середовищі підтверджується відповідними дослідженнями таких науковців, як М. Сімпсон, М. Леппер, К. Роджерс, Т. Гіловіч, Л. Виготський. [9] Слід зазначити, що різні за змістом мотиви по-різному впливають на якість навчальної діяльності. Практичний досвід показує, що на самостійну діяльність студентів у процесі дистанційного навчання іноземних мов негативно впливають такі психолого-педагогічні чинники, як відсутність навичок самостійної роботи студентів, недостатня вольова саморегуляція, вплив групових установок, невміння самостійно організувати та раціонально спланувати роботу з навчальними матеріалами.

Постановка завдання. У процесі дослідження нами з'ясовано, що дистанційне навчання влаштовує не всіх бажаючих. Студенти, які віддають перевагу навчанню у традиційному класі, у приміщенні університету, не отримують задоволення від дистанційного навчання. Разом з тим студенти, що успішно навчаються у комп'ютерному просторі, не мають подібних проблем. Тобто, таке навчання є зручним та гнучким, але разом з тим воно вимагає більше часу та сил у порівнянні з традиційним навчанням.

У зв'язку з тим, що студенти та тьютор знаходяться у просторовому спілкуванні, вкрай необхідно унормувати певні аспекти взаємодії тьютора та студентів під час навчального процесу, а саме дотримуватись етики та доброзичливості при оцінюванні виконаних студентами завдань, в консультаційних стосунках, коментарях, тобто створювати найсприятливіший психологічний клімат на заняттях. Адже відомо, що оцінка не тільки констатує рівень знань, але й стимулює до самовдосконалення. Цілком вірогідно, що саме такий підхід спонукатиме студентів до плідної діяльності завдяки турботі про них та допомозі тьютора. Таким чином тьютор стимулюватиме плідне навчання студентів, які прислуховуються до його порад.

Виклад основного матеріалу. Викладачі дистанційного навчання іноземних мов у навчальних закладах Великої Британії зазначають, що їхні студенти – це переважно дорослі люди, у більшості випадків з високим рівнем мотивації. Для більшості з них дистанційне навчання є єдиною можливістю здобути освіту. Переважна більшість студентів працюють, деякі проживають далеко від навчального закладу, інші мають проблеми через сімейні обставини або здоров'я. Викладачі констатують, що студенти дистанційної форми навчання іноземних мов знають набагато більше про країну та культуру цільової мови, в багатьох випадках володіють іншомовними навичками та вміннями краще у порівнянні з учнями та студентами інших форм навчання завдяки надбанням базових знань, умінь та навичок з іноземних мов на базі шкільної програми та життєвого досвіду. Проте, вивчення та аналіз літератури дає підстави констатувати, що коли студенти починають уперше працювати в середовищі дистанційного навчання, вони стикаються з низкою проблем, а саме: відокремленістю (ізоляваністю) від навчального закладу, тьютора, інших студентів, тобто відсутністю соціального контакту з іншими учасниками навчального процесу; відсутністю регулярних занять у класі, які притаманні традиційному навчанню; виникненню проблеми моти-

вації та самодисципліни; відчуттям фрустрації; невмінням ефективно розподіляти час для навчання та вирішувати проблеми, пов'язані з цим.

Дійсно, внаслідок фізичної ізоляваності студентів від тьютора та навчального закладу під час навчання існують передумови виникнення психологічної ізоляваності, що може стати приводом для зниження інтересу студентів до навчання, активності їхньої роботи та послаблення мотивації. З метою запобігання подібних проблем у дистанційному навчанні іноземних мов у навчальних закладах Великої Британії надається різного роду підтримка та допомога. По-перше, це науково обгрунтовані та чітко структуровані навчальні програми та дидактичні матеріали, якими забезпечує студентів навчальний заклад. По-друге, допомогу студентам надають тьютори, радники (counsellors), консультанти (advisers), викладачі, професори, наукові співробітники, бібліотекарі, оператори комп'ютерної техніки. Весь обсяг допомоги можна розділити на каунселінг-допомогу (від англ. "counseling" – «психологічна консультація») та централізовану допомогу. Варто розглянути сутність консультативної допомоги.

Каунселінг-підтримка, на відміну від інших форм допомоги, яка надається дистанційно, потребує лише очної зустрічі. Таку підтримку надають консультанти, які є доброзичливими, відкритими, дружніми та готовими вислухати проблеми студентів, допомогти їм та заохотити до навчання. Консультанти мають чітко окреслені обов'язки, серед яких: пояснити майбутнім студентам вимоги до навчання та надати поради; допомогти студентам в разі виникнення проблем, які впливають на навчання; надати поради з приводу фінансових труднощів студентів. Головною метою надання каунселінг-допомоги є з'ясування та розв'язання проблем студентів з метою створення сприятливих умов для навчання та уникнення перешкод для ефективного навчально-пізнавальної діяльності. Зазначимо, що термін "counseling" (психологічна консультація) вперше був застосований Відкритим Університетом Великої Британії. Згодом його замінили на більш загальний термін "support" (підтримка студента). На думку О. Сімпсона «підтримка студента» – це будь-яка допомога, яка сприяє успіху та прогресу студента у навчанні. [7] Якщо студенти навчальних закладів Великої Британії не відвідують каунселінги постійно чи нерегулярно звертаються до консультантів, це є підставою зробити припущення, що запропонована підтримка не оцінена студентами на належному рівні. В такому разі її переглядають та удосконалюють.

Оскільки при дистанційному навчанні студенти знаходяться поза межами навчального закладу, відбувається вимушено-необхідна самостійна навчальна діяльність студентів, яка обумовлена обраною формою набуття освіти. Фахівці підкреслюють, що самостійна робота є особливою формою самоосвіти для студентів дистанційної форми навчання. Їй притаманні такі ознаки, як власна пізнавальна потреба, внутрішня мотивація, самоконтроль, власний режим роботи, свобода вибору місця та часу виконання роботи. Ефективність самостійної роботи тісно пов'язана з рівнем сформованості особистості студента та психологічної готовності до самостійного навчання. Теоретично розрізняють декілька рівнів готовності студента, який навчається в системі дистанційної освіти, до самостійної роботи: високий рівень (переважає професійний мотив); проміжний (мотивація актуалізована різними проблемами); низький (переважає зовнішній мотив: необхідність скласти залік або екзамен). При цьому у процесі дистанційного навчання споживач знань, як правило, витрачає 43% навчального часу на самостійну роботу, яка пов'язана з пошуками нової інформації, 28% на опрацювання запропонованих навчальних матеріалів, 5% – на роботу з відеоматеріалами, решта часу (24%) використовується на інші потреби. [3]

Отже, навчально-пізнавальна мотивація дистанційної освіти має важливу особистісну та соціальну значущість. У навчальних закладах Великої Британії мотивацію студентів підсилюють під час тьюторіалів, очних зустрічей, навчання у літній школі. Свідомо позитивне ставлення студентів до навчання пояснюється перш за все їхнім віком; по-друге, навчання задовольняє їхні інтереси, пізнавальні потреби, завдяки чому знання для них набувають конкретного змісту як необхідна та важлива умова отримання освіти, її підвищення або перекваліфікації. У зв'язку з тим, що в основі мотивів навчання лежать інтереси, саме наявність особливих інтересів у студентів стимулює їхнє прагнення до отримання, розширення та поглиблення знань, удосконалення вмінь та навичок. Поряд з цим, як свідчить досвід дистанційного навчання іноземних мов, потужним мотиваційним чинником навчально-пізнавальної діяльності виступає професійне спрямування процесу навчання, залучення студентів під час вивчення іноземної мови до кола професійних інтересів з відповідними критеріями професійної компетенції, мовою спілкування, тематикою читання тощо. Студентам надається вільний доступ до системи навчання, гнучкий графік занять, можли-

вість вибору навчальних програм, змісту, форм та методів навчальної діяльності, режимів роботи. У студентів завжди є можливість отримати оперативний зворотний зв'язок, припинити роботу та вийти з програми в будь-який момент.

Крім зазначених чинників, на результат навчальної діяльності також впливає спонукання (збудження). Для найбільш ефективної діяльності оптимальним виявляється середній рівень спонукання. Проте, підвищене спонукання призводить до емоційного дискомфорту, виникнення відчуття тривожності. Велику загрозу будь-якій діяльності становить виникнення стану фрустрації (краху сподівань). Це конфліктна ситуація, в яку потрапляє студент, коли не може досягти поставленої викладачем або самим собою мети. Залежно від ступеня фрустрації, вона може підштовхнути студента до завершення виконання завдання. Частіше ж цей внутрішній «конфлікт» викликає агресію та змушує студента припинити роботу над завданням. Таким чином, під час навчальної діяльності бажано, щоб студенти залишалися на оптимальному (середньому) рівні активності. Закласти в навчальний курс можна лише приблизно очікуваний рівень спонукання, який визначається його розробниками, з урахуванням вікових особливостей студентів та власного досвіду. [6]

Відомо, що навчання іноземних мов за своєю комунікативною природою завжди відрізнялось від інших предметів більш творчим характером, більшим спрямуванням на створення студентом власних мовленнєвих продуктів. Але цей процес вимагає самостійності мислення та креативності. Крім того, аналіз літературних джерел дає можливість констатувати, що навчальний матеріал розробляється таким чином, щоб розвивати основні форми мислення, адже в процесі вивчення іноземних мов студенти виконують проектні та творчі роботи, які вимагають інтенсивних розумових процесів. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність сприяє активізації такої роботи споживачів знань, залученню їх до процесу пізнання, самостійного набуття знань, розвитку творчості. Розумова діяльність студентів, які вивчають іноземну мову дистанційно, активізується завдяки різноманітним якимостям мислення, серед яких головне місце посідають: самостійність (здійснюється кожним індивідом на рівні розвитку його психічних процесів), широта (діапазон мислення у межах ерудиції особистості – «мислення за горизонталлю», глибина (занурення з метою пізнання явищ, процесів, об'єктів оточуючого середовища – «мислення за вертикаллю»), швидкість (реакція на події, об'єкти, суб'єкти, процеси),

гнучкість (вибір об'єктів, суб'єктів, процесів з метою акцентуації на одному з них). [5] У процесі набуття вмінь та навичок, засвоєння знань, оволодіння їх змістом відбувається розвиток розумової активності, що є важливим джерелом формування особистості. Розумова активність, у свою чергу, залежить від низки суб'єктивних чинників, зокрема, наявності бази знань, засобів засвоєння, досвіду роботи з навчальним матеріалом, здатності до перетворення.

Зазначимо, що результативність навчально-пізнавальної діяльності студентів визначається не тільки обсягом отриманих знань, але й тими якісними змінами, що відбуваються в їхній розумовій активності. Так, пам'ять, як складова розвитку вищих психічних процесів, відіграє виключно важливу роль у житті кожної особистості, зокрема, у вивченні іноземних мов. До умов успішного запам'ятовування відносяться: установки на запам'ятовування, мотивація запам'ятовування, забезпечення активності та самостійності навчально-пізнавальної діяльності студентів, поділ навчального матеріалу на смислові блоки, встановлення логічних зв'язків між частинами цілого, зміна видів діяльності. [1] Тому всі ці складові обов'язково враховуються розробниками навчальних матеріалів для дистанційного курсу іноземних мов у навчальних закладах Великої Британії. Виключно важливе значення має врахування такої об'єктивної закономірності, як здатність студентів забувати раніше вивчений матеріал. Тому в кінці кожної теми чи її окремих частин відводиться час на повторення вивченого матеріалу. Так у навчальних закладах Великої Британії в кінці курсу на повторення вивченого матеріалу в середньому відводиться 10 годин.

Очевидно, що спілкування у процесі навчання, як прояв фундаментальних якостей психіки особистості, є необхідним. Проте, однією з виняткових особливостей дистанційного навчання іноземних мов є те, що безпосередній контакт між тьютором та студентами переважно відсутній, адже спілкування відбувається опосередковано (невербально або частково вербально). До того ж спілкування учасників навчання один з одним через комп'ютерні засоби має свої проблеми та специфіку. У процесі дистанційного навчання у студентів виникає низка труднощів, часто у зв'язку з невмінням обґрунтовувати свою думку; лаконічно, стисло та чітко ставити запитання та відповідати на них; можливі проблеми в особистісному спілкуванні з тьютором через електронну пошту; невміння самоорганізуватися і раціонально спланувати самостійну роботу з навчальними матері-

алами тощо. [2] Користувачі дистанційної форми навчання не відвідують заняття за розкладом, тому кожен з них особисто відповідає за планування та виконання своєї діяльності. До того ж відсутні багато невербальних засобів, що використовують викладачі у традиційних класах для з'ясування розуміння студентами основних положень, їхніх труднощів (нудьга, відволікання, збентеження). Отже, можна стверджувати, що у процесі навчальної діяльності для студентів та тьюторів, які знаходяться на відстані один від одного, особливо важливими є взаєморозуміння, конструктивний діалог, толерантність, дружній та діловий стиль спілкування, які створюють необхідні умови для успішного навчання. Важливим є те, що викладач дистанційного навчання тактовно здійснює функції комунікативного лідера, тобто він створює для студентів необхідні психологічні засади для сприймання інформації, розв'язування визначених завдань, співпраці під час їх виконання, враховує психологічні особливості студентів, тобто створює завдяки цьому умови для ефективного навчального процесу.

Проте, аналіз літератури свідчить, що в процесі дистанційного навчання іноземних мов можуть виникати різні психологічні бар'єри для спілкування, а саме семантичний бар'єр (пов'язаний із наданням учасниками спілкування різних значень певним поняттям); стилістичний бар'єр (виникає при невідповідності стилів мови учасників спілкування); логічний бар'єр (виникає у випадках, коли логіка міркування, яку пропонує тьютор, дуже складна). [8] Але, як зазначалося раніше, навчальні заклади Великої Британії роблять усе можливе, щоб уникнути таких проблем. Однак, в окремих випадках, комунікативний бар'єр може перерости у бар'єр відносин, що є суто психологічним феноменом. В окремих випадках комунікативний бар'єр виступає психологічним захистом від стороннього психологічного впливу у процесі обміну інформацією між учасниками спілкування. Таким чином, особистісні характеристики тьюторів та їхні глибокі знання психологічних процесів мають важливе значення для утворення психологічного комфорту у процесі дистанційного навчання іноземних мов.

Висновки. Вивчення та аналіз психолого-педагогічних особливостей дистанційного навчання іноземних мов у Великій Британії дає підстави для таких висновків: дистанційна форма навчання іноземних мов є специфічною і тому потребує цілеспрямованої педагогічної та психологічної підготовки викладачів та студентів, врахування їх вікових та індивідуальних особливостей, стану

розвитку вищих психічних процесів, мотивації учіння, готовності до самостійної роботи, помірної її стимуляції. Практичним аспектом цієї проблеми, як свідчить досвід діяльності закладів дистанційного навчання Великої Британії, є розробка та впровадження чіткої системи пси-

холого-педагогічної підтримки та допомоги студентам з метою створення оптимальних умов для їх навчання. Слід зазначити, що цей аспект дистанційного навчання іноземних мов потребує цілеспрямованого, більш глибокого дослідження та широкої апробації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Dewey, J. (1933/1998) *How we think* (Rev. ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin Company.
2. Gilovich, T. & Ross, L. *The wisest one in the room – How you can benefit from social psychology's most powerful insights*, Free Press, 2015.
3. Melton R. *Planning and developing open and distance approach*. London : Routledge, 2002. 223 p.
4. Piaget J. (1995). *Sociological Studies*. London: Routledge.
5. Piaget J. (2001). *Studies in Reflecting Abstraction*. Hove, UK: Psychology Press.
6. Ross, L., Lepper, M. & Ward, A. *A history of social psychology: insights, contributions, and challenges*. In S. Fiske & D. Gilbert (Eds.) *Handbook of social psychology* (4th ed., Vol. 1) New York: Random House, 2010.
7. Simpson O. *Supporting Students in Online, Open and Distance Learning*. Second Edition. London : Kogan Page, 2002. 226 p.
8. Vygotsky, L. (1978). *Mind in society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
9. Vygotsky, L. & Vygotsky, S. (1980). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.

УДК 811.111

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.24.1.15>

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ СКОРОЧЕНЬ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

FEATURES OF THE USE OF ABBREVIATIONS AND THEIR CLASSIFICATION IN THE MODERN ENGLISH LANGUAGE

Гайденко Ю.О.,

orcid.org/0000-0002-4063-525X

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Сергєєва О.О.,

orcid.org/0000-0002-7396-5511

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

У статті розглядається особливості вживання різних типів скорочень, досліджено ключові проблеми класифікації. Особлива увага приділяється графічним та лексичним скороченням. Проаналізовано особливості їх вживання та переглянуто погляди на проблему скорочення слів. В межах лексичних скорочень було виділено ініціальні аббревіатури, усічені слова (афереза, синкопа, апокопа) та змішаний тип скорочень. Лексичні скорочення є компонентами словникового запасу мови та є повноцінними одиницями мови. Вони займають значну частину словникового складу мови та зустрічаються в різних сферах життєдіяльності.

Ми прийшли до висновку, що графічні скорочення не є словами, вони не мають граматичних категорій роду та числа. Такі скорочення використовуються лише на письмі, тому не мають власної вимови, а в усному мовленні реалізуються повною формою слова чи словосполучення, від якого вони утворені. До графічних скорочень належать слова, що скорочуються при позначенні авеню, бульварів, будинків, вулиць та штатів, днів тижня, місяців, тощо. Їх можна зустріти в листах, оголошеннях, наукових книгах та словниках, інтернеті, соціальних мережах. Аналіз структурних типів скорочень свідчить про різноманітність способів скорочення в сучасній англійській мові та про значний потенціал цих лексичних одиниць. У ході дослідження визначено, що існують напів скорочення, що складаються з акроніма одного члена словосполучення та повною формою іншого слова.